

UCHWAŁA NR XIII/81/25
RADY POWIATU W WADOWICACH

z dnia 6 lutego 2025 r.

**w sprawie przyjęcia „Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób
Niepełnosprawnych w Powiecie Wadowickim na lata 2025-2027”**

Na podstawie art. 4 ust.1 pkt 5 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j.: Dz.U. z 2024 r., poz. 107, zm. poz. 1907) i art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 44, zm. poz. 1961, poz. 1089, poz. 1165, poz. 1494, poz. 858) **Rada Powiatu w Wadowicach uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się „Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Wadowickim na lata 2025-2027”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Wadowicach.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Powiatu:
Józef Łasak

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Powiatu Wadowickiego na lata 2025-2027

Wadowice 2025

Spis treści

Rozdział I – Podstawy prawne	5
Rozdział II – Charakterystyka środowiska osób z niepełnosprawnością	6
II.1 Informacje ogólne.....	6
II.2 Diagnoza	6
II.3 Analiza danych zastanych	9
Rozdział III – Adresaci	17
Rozdział IV – Cele.....	18
IV.1 Cel główny.....	18
IV.2 Cele strategiczne Programu	18
Rozdział V – Prognozowane efekty.....	25
Rozdział VI – Ramy finansowania	26
Rozdział VII – Monitoring i ewaluacja	27
Spis tabel	28

Wstęp

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością stanowi strategiczny dokument, którego celem jest kompleksowe wsparcie osób z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin. Program powstał w odpowiedzi na potrzeby społeczności lokalnej oraz w zgodzie z krajowymi i międzynarodowymi zobowiązaniami w zakresie praw człowieka, w tym Konwencją ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych oraz ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Dokument ten odzwierciedla dążenie do stworzenia w powiecie wadowickim środowiska, które sprzyja pełnej integracji osób z niepełnosprawnościami we wszystkich sferach życia: edukacyjnej, zawodowej, społecznej i kulturalnej. Jego głównym założeniem jest likwidacja barier, które utrudniają osobom z niepełnosprawnościami funkcjonowanie na równych prawach z innymi członkami społeczeństwa.

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością to wyraz odpowiedzialności samorządu za dobrostan wszystkich mieszkańców, w szczególności tych, którzy wymagają wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Dzięki niemu możliwe będzie budowanie powiatu bardziej przyjaznego, dostępnego i otwartego dla osób z niepełnosprawnościami.

Warto zauważyć, że pojęcie niepełnosprawności nie jest jednolicie definiowane. W dotychczasowej, powszechnie przyjętej praktyce polityki społecznej w Polsce, stosuje się przede wszystkim definicję wynikającą z ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, zgodnie z którą niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Jest to definicja o charakterze biologiczno-medycznym, oparta na orzecznictwie negatywnym, tj. stwierdzeniu ograniczeń lub braku możliwości pełnienia określonych funkcji.

Wypracowane, blisko 30 lat temu w ustawie, podejście do niepełnosprawności oparte było na historycznie zakorzenionym założeniu – braku samodzielności i zdolności do podejmowania decyzji przez osoby niepełnosprawne. Obecnie postuluje się rozpatrywanie niepełnosprawności, przede wszystkim w ujęciu społecznym, kładąc nacisk nie na ograniczenia samej osoby, ale niedostosowanie środowiska, które utrudnia lub uniemożliwia takiej osobie pełne funkcjonowanie. W myśl takiego założenia skonstruowana jest definicja niepełnosprawności zawarta w Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych 13 grudnia 2006 r. i ratyfikowana przez Polskę 6 września 2012 r. W preambule Konwencji wskazano, że niepełnosprawność wynika z interakcji między osobami z dysfunkcjami, a barierami wynikającymi z postaw ludzkich i środowiskowymi, które utrudniają tym osobom pełny i skuteczny udział w życiu

społeczeństwa, na zasadzie równości z innymi osobami. Co istotne, już na samym wstępie dokumentu uznano również wkład, obecny i potencjalny, osób niepełnosprawnych w ogólny dobrobyt i różnorodność społeczeństw, w których żyją oraz uznając, że popieranie pełnego korzystania przez osoby niepełnosprawne z praw człowieka i podstawowych wolności, a także pełnego udziału osób niepełnosprawnych wzmocni ich poczucie przynależności i przyczyni się do rozwoju zasobów ludzkich, postępu społecznego i gospodarczego oraz wykorzenienia ubóstwa. Dalej podkreślono także znaczenie dla osób niepełnosprawnych ich indywidualnej samodzielności i niezależności, w tym wolności dokonywania wyborów oraz fakt, że osoby niepełnosprawne powinny mieć możliwość aktywnego udziału w procesie podejmowania decyzji w zakresie polityki i programów, w tym dotyczących ich bezpośrednio.

Światowa Organizacja Zdrowia definiuje niepełnosprawność jako „wielowymiarowe zjawisko wynikające ze wzajemnych oddziaływań między ludźmi a ich fizycznym i społecznym otoczeniem, efekt barier napotykanym w otoczeniu fizycznym i społecznym”¹. Przyjęta w 2001 roku Międzynarodowa klasyfikacja funkcjonowania, niepełnosprawności i zdrowia (IFC) stwierdza, że „niepełnosprawność jest szerokim pojęciem obejmującym upośledzenie, ograniczenie aktywności i restrykcje uczestniczenia. Określa ono negatywne aspekty interakcji pomiędzy jednostką (z określonym stanem chorobowym) a czynnikami wpływającymi z kontekstu, w którym znajduje się jednostka (czynniki środowiskowe i osobowe)”²

¹ B. Trębicka-Postrzygacz, *O niepełnosprawności w definicjach i regulacjach prawnych w perspektywie inkluzji społecznej*, [w:] Student niepełnosprawny. Szkice i rozprawy, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach, 2019.

² WHO, Międzynarodowa klasyfikacja funkcjonowania, niepełnosprawności i zdrowia, Genewa 2001.

Rozdział I – Podstawy prawne

Podstawę prawną opracowania niniejszego Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Powiatu Wadowickiego na lata 2025-2027 (dalej jako: Program) stanowi ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. 2024 poz. 44 ze zm.). Nakłada ona na powiat obowiązek opracowywania i realizacji, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:

- rehabilitacji społecznej,
- rehabilitacji zawodowej i zatrudniania,
- przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Inne akty prawne, które mają wpływ na ukształtowanie niniejszego dokumentu to:

- Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych 13 grudnia 2006 r.
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r., Nr 78, poz. 483 ze zm.);
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz.U. 2024 poz. 107)
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2024 poz. 1283 ze zm.);
- Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (t.j. Dz.U. 2024 poz. 1411);
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1491);

Niniejszy Program uwzględnia także wytyczne zawarte w Strategii Rozwoju Powiatu Wadowickiego na lata 2021-2027 oraz Strategii rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Wadowickim na lata 2025-2030.

Rozdział II – Charakterystyka środowiska osób z niepełnosprawnościami

II.1 Informacje ogólne

Powiat wadowicki jest powiatem ziemskim, położonym w województwie małopolskim. Graniczy z powiatami: oświęcimskim, chrzanowskim, krakowskim, myślenickim, suskim, żywieckim i bielskim. Siedzibą powiatu są Wadowice – miasto o populacji 17 tys. mieszkańców. Powierzchnia powiatu wadowickiego wynosi 646 km², co stanowi 4,3% powierzchni województwa małopolskiego.

Administracyjnie powiat dzieli się na 10 gmin: 3 miejsko-wiejskie: Wadowice, Andrychów i Kalwaria Zebrzydowska oraz 7 wiejskich: Brzeźnica, Lanckorona, Mucharz, Spytkowice, Stryszów, Tomice i Wieprz.

II.2 Diagnoza

Na terenie powiatu wadowickiego w 2024 roku zostały przeprowadzone badania diagnozujące problemy osób z niepełnosprawnościami, których efektem jest Diagnoza Problemów Społecznych, stanowiąca załącznik do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2025-2030. Celem podjętych badań była analiza problemów tej grupy społecznej. W badaniu udział wzięły 43 osoby z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunowie. Z uwagi na obszerny charakter Diagnozy w dalszej części niniejszego Rozdziału przedstawiono jedynie wnioski z tego dokumentu.

1. Największe trudności osób z niepełnosprawnościami

- Bariery architektoniczne oraz znieczulica społeczna były wskazywane najczęściej (39,53%). Wskazuje to na potrzebę zmian zarówno infrastrukturalnych, jak i w mentalności społeczeństwa.
- Brak opieki oraz zainteresowania zgłosiło 34,88% ankietowanych, co podkreśla potrzebę zwiększenia wsparcia opiekuńczego.
- Brak pracy oraz izolacja społeczna były wskazywane przez 30,23% respondentów, co wskazuje na istotną potrzebę wsparcia w zatrudnieniu i integracji społecznej.
- Problemy z akceptacją i bariery psychiczne dotyczyły 25,58% osób, a uzalanie się nad osobami z niepełnosprawnościami uznano za problem przez niewielką grupę (2,33%).

2. Marginalizacja społeczna osób z niepełnosprawnościami

- 37,21% respondentów uważa, że niepełnosprawność prowadzi do marginalizacji, podczas gdy 41,86% nie miało jednoznacznej opinii. Wskazuje to na brak jednoznacznej świadomości i potrzebę dalszej edukacji społecznej.

3. Ocena pomocy powiatu wadowickiego

- 62,79% respondentów nie miało sprecyzowanej opinii na temat pomocy powiatu, co może sugerować brak odpowiedniej komunikacji o dostępnych formach wsparcia.
- 23,26% oceniło pomoc pozytywnie, a 13,95% negatywnie. Wyniki te wskazują na potrzebę większej przejrzystości działań w tym zakresie.

4. Ocena dostępu do komunikacji

- 79,07% respondentów uznało dostęp do miejsc siedzących na przystankach za średni, a 27,91% oceniło stan chodników jako raczej zły lub zły.
- Najbardziej negatywnie oceniono sygnalizację dźwiękową (32,56%). Wskazuje to na potrzebę poprawy infrastruktury, zwłaszcza w zakresie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.

5. Dostęp do budynków użyteczności publicznej

- Najwięcej pozytywnych ocen uzyskały: przychodnie i szpitale (46,51%), banki (46,51%), biblioteki (44,19%), oraz placówki pocztowe (39,53%).
- Placówki usługowe oraz sklepy były oceniane głównie jako średnie (odpowiednio 55,81% i 39,53%).

6. Ocena dostępu do usług wsparcia

- Usługi pielęgniarские oceniono pozytywnie przez 48,84% respondentów, a aktywność w Klubach Seniora była pozytywnie oceniona przez 41,86% ankietowanych.
- Świadczenia pieniężne oraz opieka paliatywna były często oceniane jako średnie (53,49%).

7. Przyczyny uniemożliwiające podjęcie pracy

- Najczęściej wskazywaną przyczyną był brak możliwości dojazdu do miejsca pracy (60,47%) oraz stopień niepełnosprawności (48,84%).

8. Dostęp do opieki medycznej i informacji

- 53,49% respondentów oceniło dostęp do opieki medycznej jako niedostateczny. Dostęp do informacji o uprawnieniach uznano za nieadekwatny przez 60,47% ankietowanych.

Podsumowanie

Największe problemy osób z niepełnosprawnościami w powiecie wadowickim to bariery architektoniczne oraz brak wsparcia społecznego. Brak jednoznacznych ocen dotyczących wsparcia powiatu sugeruje konieczność poprawy komunikacji o dostępnych możliwościach pomocy. Dostęp do infrastruktury i usług publicznych, takich jak komunikacja i dostęp do budynków, wciąż wymaga poprawy, a szczególną uwagę należy zwrócić na dostępność sygnalizacji dźwiękowej i infrastruktury przystankowej. Wyniki sugerują potrzebę zwiększenia działań na rzecz edukacji społecznej oraz poprawy dostępności opieki zdrowotnej i wsparcia opiekuńczego.

II.3 Analiza danych zastanych

Informacja o liczbie wydanych orzeczeń o niepełnosprawności może dać obraz liczby osób z niepełnosprawnością w powiecie wadowickim. Można zauważyć, że z roku na rok rośnie liczba wydanych orzeczeń przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w 2023 roku sięgnęła 2 936, z czego 2 572 decyzje dotyczyły osób dorosłych, a 364 – dzieci.

Tabela 1 Liczba wydanych decyzji przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w latach 2020-2023

	2020	2021	2022	2023
Dorośli	1 690	2 027	2 203	2 572
Dzieci	336	351	377	364
Ogółem	2 026	2 378	2 580	2 936

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wadowicach

W 2023 r. największa część orzeczeń wydawanych osobom powyżej 16 lat dotyczy upośledzenia narządów ruchu (31,7%), chorób układów oddechowego i krążenia (19,3%), chorób neurologicznych (13,8%) oraz chorób psychicznych (12,3%).

Tabela 2 Struktura wydanych decyzji przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności osobom powyżej 16. roku życia według przyczyn w powiecie wadowickim w latach 2020-2023

Nazwa	2020	2021	2022	2023
01-U Upośledzenia umysłowe	2,2%	1,3%	1,6%	1,3%
02-P Choroby psychiczne	16,3%	17,4%	14,0%	12,3%
03-L Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	3,6%	4,0%	3,2%	3,5%
04-O Choroby narządu wzroku	0,7%	1,0%	0,7%	1,3%
05-R Upośledzenia narządu ruchu	30,6%	29,4%	30,0%	31,7%
06-E Epilepsja	1,8%	1,0%	1,2%	0,7%
07-S Choroby układów oddechowego i krążenia	14,9%	16,5%	16,3%	19,3%
08-T Choroby układu pokarmowego	4,5%	3,0%	4,5%	4,5%
09-M Choroby układu moczowo-płciowego	6,3%	5,0%	5,4%	5,7%
10-N Choroby neurologiczne	11,7%	15,0%	17,0%	13,8%

11-I Inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego	6,3%	5,4%	5,3%	4,9%
12-C Całościowe zaburzenia rozwojowe	1,0%	1,0%	0,8%	1,0%

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wadowicach

Poniżej – dokładniejsza informacja o strukturze wydanych orzeczeń o niepełnosprawności osobom powyżej 16. roku życia. W 2023 r. najczęściej wydawane były orzeczenia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności (43%). Największą grupę osób z niepełnosprawnością z orzeczeniem stanowiły osoby powyżej 60. roku życia (55,2%).

Tabela 3 Struktura wydanych decyzji przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności osobom powyżej 16. roku życia według stopnia niepełnosprawności i wieku w powiecie wadowickim w 2023 roku

Kategoria	Podkategoria	2023
Stopień niepełnosprawności	Znaczny	30%
	Umiarkowany	43%
	Lekki	19%
	Orzeczenie o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych i odmowie wydania orzeczenia (w przypadku posiadania ważnego orzeczenia)	8%
Wiek	16-25 lat	7,2%
	26-40 lat	8,1%
	41-59 lat	29,5%
	60 lat i więcej	55,2%

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wadowicach

Na terenie Powiatu Wadowickiego funkcjonują dzienne ośrodki wsparcia dla osób z niepełnosprawnością, w tym Warsztaty Terapii Zajęciowej oraz Środowiskowe Domy Samopomocy (prowadzone przez Powiat a także Gminy).

Tabela 4 Liczba osób z niepełnosprawnością korzystających z dziennych ośrodków wsparcia funkcjonujących na terenie powiatu wadowickiego w latach 2020-2023

Kategoria	Podkategoria	2020	2021	2022	2023
Warsztaty Terapii Zajęciowej (Andrychów, Zebrzydowice, Spytkowice)	Liczba warsztatów	3	3	3	3
	Liczba miejsc statutowych	112	112	112	112
Środowiskowy Dom Samopomocy w Wadowicach, ul. Wojtyłów – dla osób przewlekłe psychicznie chorych- typ A	Liczba miejsc statutowych	35	35	35	35
Środowiskowy Dom Samopomocy w Wadowicach, filia Wadowice – ul. Sienkiewicza – dla osób z niepełnosprawnością intelektualną - typ B	Liczba miejsc statutowych	-	15	15	15
Środowiskowy Dom Samopomocy w Wadowicach, filia Andrychów – dla osób przewlekłe psychicznie chorych- typ A	Liczba miejsc statutowych	35	35	35	35
Gminny Środowiskowy Dom Samopomocy w Kalwarii Zebrzydowskiej - typu A - dla osób przewlekłe psychicznie chorych, typu B - dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, typu C - dla osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych, typu D - dla osób ze spektrum autyzmu lub niepełnosprawnościami sprzężonymi.	Liczba miejsc statutowych	-	30	30	30
Gminny Środowiskowy Dom Samopomocy w Wieprzu – dla osób z niepełnosprawnością intelektualną- typ B	Liczba miejsc statutowych	25	25	25	25

Tabela 5 Liczba osób z niepełnosprawnością korzystających z różnych form wsparcia finansowanych ze środków PFRON oraz innych programów celowych na terenie powiatu wadowickiego w latach 2020-2023

Kategoria	Podkategoria	2020	2021	2022	2023
Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	Liczba organizacji	2	2	2	3
	Liczba korzystających osób	53	84	75	159
Zlecenia zadań fundacjom i organizacjom pozarządowym z zakresu rehabilitacji społecznej	Liczba organizacji	2	2	2	2
	Liczba korzystających osób	40	52	50	56
Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych	Liczba korzystających osób	114	128	128	140
Sprzęt rehabilitacyjny	Liczba korzystających osób	11	28	34	42
	Liczba korzystających przedsiębiorców	0	0	1	2
Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	Liczba korzystających osób	37	343	178	337
Przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym	Liczba korzystających osób	1 768	1 614	2 040	2 770
Dofinansowanie usług tłumacza języka migowego lub tłumacza – przewodnika	Liczba korzystających osób	0	1	0	0

Programy celowe:					
Realizacja Programu „Aktywny samorząd”	Liczba korzystających osób	75	80	89	86
Mieszkania dla Absolwenta	Liczba korzystających osób	-	-	1	2
Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej	Liczba korzystających osób	-	22	-	-
Opieka Wytchnieniowa	Liczba korzystających osób	-	33	-	-
Razem liczba korzystających osób:		2098	2385	2595	3592

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wadowicach

Ponadto Powiat rok rocznie przystępuje do Programu PFRON – Program wyrównywania różnic między regionami III, do którego mogą przystąpić urzędy, szkoły, ośrodki wsparcia dziennego, placówki rehabilitacyjne z wnioskami o dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się, do zakupu autobusu dostosowanego do potrzeb osób niepełnosprawnych, a także w zakresie prac remontowych, zapobiegających degradacji istniejącej infrastruktury. W latach 2020- 2023 zrealizowano wnioski dotyczące:

- zakupu autokarów do przewozu osób niepełnosprawnych w Warsztatach Terapii Zajęciowej;
- wyposażenia pracowni w ramach nowych formy aktywności uczestników Warsztatu Terapii Zajęciowej;
- dobudowy dźwigu osobowego przy Szkole Podstawowej;
- prac remontowych w budynkach Warsztatów Terapii Zajęciowej.

Powiat Wadowicki od 2021 roku realizował projekt grantowy obejmujący wdrożenie usług transportowych door-to-door dla osób z potrzebą wsparcia w zakresie mobilności, w tym osób z niepełnosprawnością. Projekt ten był realizowany ze środków PFRON oraz budżetu Unii Europejskiej, natomiast od 2023 roku, projekt ten finansowany jest z budżetu Powiatu

Wadowickiego. Organizacja indywidulanego transportu door-to-door na terenie powiatu wadowickiego jest zaplanowana do 30 czerwca 2025 r.

Od początku realizacji Programu z usług transportowych door-to-door świadczonych przez Powiat Wadowicki skorzystało 440 użytkowników. Wiele z tych osób skorzystało z przewozów kilka czy nawet kilkanaście razy. Z usług korzystają zarówno osoby posiadające orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, jak i osoby nie posiadające takiego orzeczenia, które oświadczają że ze względu np. na wiek czy stan zdrowia ich mobilność jest ograniczona.

Przewozy cieszą się dużym zainteresowaniem ze strony mieszkańców powiatu. Dzięki bezpłatnym usługom transportowym osoby mające ograniczoną mobilność, wynikającą z wieku, stanu zdrowia czy niepełnosprawności mogą skorzystać z transportu do lekarza, apteki, na rehabilitację, w celu załatwienia spraw urzędowych, dojazdu do środowiskowego domu samopomocy, czy na spotkania integracyjne lub kulturalne.

W 2023 roku w powiecie wadowickim odnotowano 272 bezrobotne osoby z niepełnosprawnością – o 30 więcej niż 3 lata wcześniej.

Tabela 6 Liczba bezrobotnych osób z niepełnosprawnością w powiecie wadowickim w latach 2020-2023

	2020	2021	2022	2023
Liczba bezrobotnych osób z niepełnosprawnością	242	249	275	272

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Wadowicach

Dzieci z niepełnosprawnością w powiecie wadowickim korzystają z możliwości kształcenia z uwzględnieniem ich potrzeb w Zespole Szkół Specjalnych w Wadowicach, a także w Specjalnych Ośrodkach Szkolno-Wychowawczych w Kaczynie oraz w Kalwarii Zebrzydowskiej.

Tabela 7 Liczba uczniów w Zespole Szkół Specjalnych w Wadowicach oraz w Specjalnych Ośrodkach Szkolno-Wychowawczych w latach szkolnych 2020/2021-2023/2024

Placówka	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024
Uczniowie Specjalnych Ośrodków Szkolno-Wychowawczych	119	111	119	123

Uczniowie Zespołu Szkół Specjalnych w Wadowicach	52	48	60	67
---	----	----	----	----

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wadowicach

II.4 Zasoby instytucjonalne

Na terenie powiatu wadowickiego funkcjonuje wiele instytucji wspomagających osoby z niepełnosprawnością. Należą do nich między innymi:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wadowicach;
- Powiatowy Urząd Pracy w Wadowicach;
- Ośrodki Pomocy Społecznej;
- Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności;
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Wadowicach;
- Dom Pomocy Społecznej w Wadowicach, przy ul. Parkowej 1;
- Dom Pomocy Społecznej prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu Prowincja Krakowska w Wadowicach;
- Dom Pomocy Społecznej im. św. O. R. Kalinowskiego w Wadowicach;
- Dom Pomocy Społecznej Zakonu Bonifratrów w Zebrzydowicach;
- Dom Pomocy Społecznej im. św. Brata Alberta w Izdebniku;
- Środowiskowy Dom Samopomocy im. św. Matki Teresy z Kalkuty w Wadowicach – placówka macierzysta oraz filie w Wadowicach oraz Andrychowie;
- Gminny Środowiskowy Dom Samopomocy w Kalwarii Zebrzydowskiej;
- Gminny Środowiskowy Dom Samopomocy w Wieprzu;
- Warsztaty Terapii Zajęciowej przy Domu Pomocy Społecznej Zakonu OO. Bonifratrów w Zebrzydowicach;
- Warsztat Terapii Zajęciowej w Spytkowicach prowadzony przez Caritas Archidiecezji Krakowskiej;
- Warsztat Terapii Zajęciowej w Andrychowie, prowadzony przez Fundację „Promyczek”;
- Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne w Wadowicach i Andrychowie;
- Niepubliczna poradnia psychologiczno-pedagogiczna prowadzona przez Stowarzyszenie „Dać Szansę”;
- Niepubliczna poradnia psychologiczno-pedagogiczna prowadzona przez Fundację „Promyczek”;
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Kaczynie oraz w Kalwarii Zebrzydowskiej;
- Zespół Szkół Specjalnych w Wadowicach;
- Kluby Integracji Społecznej w Andrychowie oraz w Kalwarii Zebrzydowskiej, Centrum Integracji Społecznej w Wieprzu;
- Spółdzielnie socjalne: Spółdzielnia Socjalna "Smaki Gościńca", Spółdzielnia Socjalna „AMICUS”.

Rozdział III – Adresaci

Adresatami Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Powiatu Wadowickiego na lata 2025-2027 są:

- osoby z niepełnosprawnością i długotrwale chore,
- rodziny i opiekunowie osób z niepełnosprawnością,
- instytucje publiczne i organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z niepełnosprawnością,
- społeczność lokalna.

Rozdział IV – Cele

IV.1 Cel główny

Cel główny Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Powiatu Wadowickiego na lata 2025-2027 to:

Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnością w powiecie wadowickim poprzez wspieranie ich aktywności społecznej, zawodowej i kulturalnej, a także zapewnienie dostępności do usług, infrastruktury oraz wsparcia w pełnym uczestnictwie w życiu społecznym

IV.2 Cele strategiczne Programu

Cele strategiczne określone w niniejszym Programie wynikają z przeprowadzonej diagnozy, jak również stanowią swego rodzaju kontynuację dotychczas podejmowanych działań (z uwzględnieniem zmian oraz koniecznością pogłębienia realizowanych zadań).

Cel strategiczny 1. Efektywne wsparcie osób z niepełnosprawnością w codziennym funkcjonowaniu	
Kierunki działania: • Realizacja zadań ustawowych oraz programów skierowanych do osób z niepełnosprawnością; • Działania na rzecz rozwoju takich inicjatyw jak Warsztaty Terapii Zajęciowej, Środowiskowe Domy Samopomocy, podmiotów ekonomii społecznej; • Wspieranie udziału osób z niepełnosprawnością w turnusach rehabilitacyjnych; • Zapewnianie dostępu do sprzętu rehabilitacyjnego; • Likwidacja barier technicznych i w komunikowaniu się; • Dofinansowanie do zakupu przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych; • Realizacja wsparcia psychologicznego i prawnego dla osób z niepełnosprawnością; • Realizacja oraz poprawa dostępności usług rehabilitacyjnych, opiekuńczych, w tym specjalistycznych; • Rozwój usług asystenckich dla osób z niepełnosprawnością;	Realizatorzy i podmioty wspierające: • Starostwo Powiatowe • Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie • organizacje pozarządowe • ośrodki pomocy społecznej • samorządy gminne

• Zapewnienie odpowiedniej liczby miejsc w Domach Pomocy Społecznej w relacji z potrzebami; • Wspieranie opiekunów osób z niepełnosprawnością (szkolenia, opieka wytchnieniowa itp.); • Likwidacja barier architektonicznych i komunikacyjnych; • Udostępnianie informacji o możliwościach wsparcia dla osób z niepełnosprawnością i starszych przez pracowników pomocy społecznej, ale też przez informatory, broszury oraz przez Internet; • Rozwój mieszkań wspomaganych i treningowych; • Zapewnienie osobom z niepełnosprawnością dobrego systemu komunikacji; • Zlecanie zadań z zakresu pomocy osobom z niepełnosprawnością organizacjom pozarządowym; • Wspieranie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób z niepełnosprawnością.	
Termin realizacji: 2025-2027 (działanie ciągłe)	
Wskaźniki: • Liczba osób, którym udzielono pomocy ze środków PFRON z algorytmu; • Liczba programów skierowanych do osób z niepełnosprawnością; • Liczba osób z niepełnosprawnością uczestniczących w programach; • Liczba osób, które otrzymały dofinansowanie do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych; • Liczba osób, które otrzymały dofinansowanie do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego; • Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się; • Liczba osób korzystających ze wsparcia psychologicznego i prawnego dla osób z niepełnosprawnością; • Liczba osób objętych programem Opieka Wytchnieniowa; • Liczba osób korzystających z rehabilitacji domowej; • Liczba osób objętych usługami Asystenta Osobistego Osoby Niepełnosprawnej; • Liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi; • Liczba osób, którym przyznano zasiłek pielęgnacyjny; • Liczba osób objętych pomocą sąsiedzką;	

- Liczba osób korzystających z programu „Door -to- door”;
- Liczba funkcjonujących WTZ;
- Liczba utworzonych miejsc w WTZ;
- Liczba osób objętych wsparciem w WTZ;
- Liczba funkcjonujących ŚDS;
- Liczba utworzonych miejsc w ŚDS;
- Liczba osób objętych wsparciem w ŚDS;
- Liczba funkcjonujących podmiotów ekonomii społecznej;
- Liczba utworzonych podmiotów ekonomii społecznej;
- Liczba osób objętych wsparciem przez podmioty ekonomii społecznej;
- Liczba funkcjonujących DPS;
- Liczba osób oczekujących i czas oczekiwania na miejsce w DPS;
- Liczba utworzonych miejsc usługi wsparcia krótkoterminowego w DPS;
- Liczba osób korzystających z usługi wsparcia krótkoterminowego w DPS;
- Liczba wykonanych dostosowań w szkołach, urzędach budynkach użyteczności publicznej i budynkach wielorodzinnych;
- Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych w domach jednorodzinnych i mieszkaniach;
- Liczba dostosowanych samochodów do potrzeb osób z niepełnosprawnością;
- Liczba zlikwidowanych barier przy przystankach autobusowych;
- Liczba funkcjonujących mieszkań wspomaganych i treningowych;
- Liczba zleconych zadań organizacjom pozarządowym;
- Liczba osób przebywających w mieszkaniach wspomaganych lub treningowych;
- Liczba osób korzystających z informacji udzielonych w Punkcie Informacji dla osób z niepełnosprawnością;
- Ilość broszur, informacji/publikacji na stronach internetowych.

Cel strategiczny 2. Wysoka aktywność zawodowa osób z niepełnosprawnością	
Kierunki działania: • Wspieranie aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnością; • Udzielanie pomocy w uzyskaniu wyższego wykształcenia osobom z niepełnosprawnością; • Wspieranie zwiększania liczby miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnością; • Wspieranie powstawania działalności gospodarczych, prowadzonych przez osoby z niepełnosprawnością; • Promowanie zatrudniania osób z niepełnosprawnością; • Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób z niepełnosprawnością, w tym szkolenia; • Wspieranie udziału osób z niepełnosprawnością w stażach; • Prowadzenie poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy dla osób z niepełnosprawnością; • Wspieranie rozwoju Zakładów Aktywizacji Zawodowej i spółdzielni socjalnych.	Realizatorzy i podmioty wspierające: • Starostwo Powiatowe • Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie • Powiatowy Urząd Pracy • placówki oświatowe • organizacje pozarządowe • ośrodki pomocy społecznej • samorządy gminne
Termin realizacji: 2025-2027 (działanie ciągłe)	
Wskaźniki: • Liczba udzielonych dotacji osobom z niepełnosprawnością na rozpoczęcie działalności gospodarczej; • Liczba utworzonych miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnością; • Liczba osób z niepełnościami zatrudnianych w ZAZ i Spółdzielniach Socjalnych; • Liczba nowopowstałych ZAZ i Spółdzielni Socjalnych; • Liczba osób z niepełnosprawnościami zarejestrowanych jako osoby bezrobotne; • Liczba osób z niepełnosprawnościami zarejestrowanych jako osoby poszukujące pracy; • Liczba osób z niepełnosprawnościami podejmujących zatrudnienie; • Liczba osób z niepełnosprawnością objętych poradnictwem i pośrednictwem pracy; • Liczba zorganizowanych szkoleń dla osób z niepełnosprawnością;	

• Liczba utworzonych staży dla osób niepełnosprawnych; • Liczba osób bezrobotnych lub poszukujących pracę realizujących staże; • Liczba utworzonych działalności gospodarczych prowadzonych przez osoby niepełnosprawne; • Liczba wyposażonych stanowisk pracy dla osób z niepełnosprawnościami; • Liczba osób z niepełnosprawnością objętych pomocą w uzyskaniu wyższego wykształcenia.	
Cel strategiczny 3. Aktywny udział osób z niepełnosprawnością w życiu społecznym	
Kierunki Działania: • Budowa oferty spędzania czasu wolnego dedykowanej osobom z niepełnosprawnością; • Organizacja aktywności integrujących osoby z niepełnosprawnością ze społecznością lokalną; • Umożliwianie osobom z niepełnosprawnością korzystania z instytucji kulturalnych, obiektów rekreacyjnych oraz infrastruktury sportowej poprzez odpowiednie ich dostosowanie; • Wspieranie organizacji wydarzeń sportowych, kulturalnych i turystycznych podnoszących aktywność osób z niepełnosprawnością.	Realizatorzy i podmioty wspierające: • Starostwo Powiatowe • Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie • placówki oświatowe • podmioty kulturalne i sportowe • organizacje pozarządowe • ośrodki pomocy społecznej • samorządy gminne
Termin realizacji: 2025-2027 (działanie ciągłe)	
Wskaźniki: • Liczba spotkań oraz imprez o charakterze integracyjnym; • Liczba uczestników dedykowanej oferty spędzania czasu wolnego dla osób z niepełnosprawnością; • Liczba osób objętych dofinansowaniem do sportu, kultury, turystyki i rekreacji; • Liczba osób uczestniczących w zajęciach WTZ; • Liczba osób uczestniczących w zajęciach ŚDS; • Liczba osób należąca do organizacji działających na rzecz osób z niepełnosprawnością; • Liczba osób korzystających z turnusów rehabilitacyjnych.	

Cel strategiczny 4. Dzieci z niepełnosprawnością z dobrym dostępem do usług zaspokajających ich potrzeby zdrowotne, edukacyjne i kulturalne	
Kierunki działania: • Realizacja wczesnego wspomagania rozwoju dzieci z niepełnosprawnością; • Realizacja edukacji specjalnej, dostosowanej do potrzeb osób z niepełnosprawnością oraz rozwój tej oferty; • Dostosowywanie placówek edukacyjnych, kulturalnych i sportowych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnością; • Budowa dedykowanej oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci z niepełnosprawnością.	Realizatorzy i podmioty wspierające: • Starostwo Powiatowe • Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie • Poradnie psychologiczno-pedagogiczne • placówki oświatowe • podmioty kulturalne i sportowe • organizacje pozarządowe • ośrodki pomocy społecznej • samorządy gminne
Termin realizacji: 2025-2027 (działanie ciągłe)	
Wskaźniki: • Liczba dzieci objętych wczesnym wspomaganiem rozwoju; • Liczba dzieci i młodzieży objętych edukacją w szkołach specjalnych; • Liczba szkół specjalnych funkcjonujących na terenie powiatu; • Liczba klas integracyjnych; • Liczba NGO na terenie powiatu zrzeszająca dzieci z niepełnosprawnością; • Ilość programów skierowanych na udzielenie różnych form wsparcia dla dzieci z niepełnosprawnością; • Liczba dzieci z niepełnosprawnościami objęta programami wsparcia.	

Cel strategiczny 5. Lokalne społeczeństwo świadome potrzeb osób z niepełnosprawnością	
Kierunki działania: • Prowadzenie kampanii społecznych uwrażliwiających na potrzeby osób z niepełnosprawnością; • Promowanie wśród lokalnej społeczności postaw wspierających integrację z osobami z niepełnosprawnością; • Dystrybucja materiałów edukacyjnych i informacyjnych dotyczących niepełnosprawności.	Realizatorzy i podmioty wspierające: • Starostwo Powiatowe • Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie • placówki oświatowe • podmioty kulturalne i sportowe • organizacje pozarządowe • ośrodki pomocy społecznej • samorządy gminne
Termin realizacji: 2025-2027 (działanie ciągłe)	
Wskaźniki: • Liczba zrealizowanych kampanii społecznych uwrażliwiających na potrzeby osób z niepełnosprawnością; • Liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych na temat niepełnosprawności; • Liczba konferencji, wykładów na tematy związane z sytuacją osób z niepełnosprawnością.	

Rozdział V – Prognozowane efekty

Przewidywane efekty działań podjętych w ramach realizacji niniejszego Programu obejmują przede wszystkim:

- poprawę jakości życia osób z niepełnosprawnością i ich rodzin;
- wzrost aktywności społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnością;
- wzmocnienie integracji osób z niepełnosprawnością ze społecznością lokalną;
- poszerzenie wiedzy mieszkańców na temat problemów i potrzeb osób z niepełnosprawnością;
- rozbudowę systemu wsparcia dla osób z niepełnosprawnością oraz zwiększenie skuteczności działania instytucji zajmujących się udzielaniem pomocy.

Prognozowane zmiany powiat wadowicki osiągnie poprzez współpracę wszystkich osób oraz instytucji i organizacji pozarządowych działających w obszarze wsparcia osób z niepełnosprawnością.

Rozdział VI – Ramy finansowania

Zadania realizowane w ramach Powiatowego Programu działań na Rzecz osób niepełnosprawnych Powiatu Wadowickiego na lata 2025-2027 finansowane będą przez:

- budżet powiatu wadowickiego,
- budżet samorządów gminnych powiatu wadowickiego,
- budżet województwa małopolskiego,
- budżet państwa,
- środki Funduszy Europejskich,
- środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Funduszu Solidarnościowego,
- środki Funduszu Pracy,
- dotacje celowe i inne.

Rozdział VII – Monitoring i ewaluacja

Monitoring jest to stała i ciągła obserwacja ilościowych oraz jakościowych zmian pewnych wielkości, mająca na celu zapewnienie informacji zwrotnych na temat skuteczności i efektywności wdrażania niniejszego Programu na terenie powiatu, a także jego ocenę i zmianę (tam, gdzie jest to konieczne). Monitoring służy badaniu i ocenie sposobu oraz efektywności dochodzenia do wyznaczonych celów i zadań, a także poziomu ich osiągnięcia.

Głównym instrumentem monitoringu Programu będą coroczne wskaźniki realizacji poszczególnych zadań. Będą one zbierane od realizatorów działań zaplanowanych w Programie. Monitorowanie Programu będzie dokonywane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wadowicach.

Ewaluacja końcowa będzie przeprowadzona po zakończeniu realizacji Programu. Podsumuje ona i oceni efekty oraz efektywność tej realizacji, co da to wnioski do projektowania przyszłych dokumentów programowych.

Spis tabel

Tabela 1 Liczba wydanych decyzji przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w latach 2020-2023 – str. 9;

Tabela 2 Struktura wydanych decyzji przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności osobom powyżej 16. roku życia według przyczyn w powiecie wadowickim w latach 2020-2023 – str. 9

Tabela 3 Struktura wydanych decyzji przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności osobom powyżej 16. roku życia według stopnia niepełnosprawności i wieku w powiecie wadowickim w 2023 roku – str. 10;

Tabela 4 Liczba osób z niepełnosprawnością korzystających z dziennych ośrodków wsparcia funkcjonujących na terenie powiatu wadowickiego w latach 2020-2023 – str. 11;

Tabela 5 Liczba osób z niepełnosprawnością korzystających z różnych form wsparcia finansowanych ze środków PFRON oraz innych programów celowych na terenie powiatu wadowickiego w latach 2020-2023 – str. 12;

Tabela 6 Liczba bezrobotnych osób z niepełnosprawnością w powiecie wadowickim w latach 2020-2023 – str. 14;

Tabela 7 Liczba uczniów w Zespole Szkół Specjalnych w Wadowicach oraz w Specjalnych Ośrodkach Szkolno-Wychowawczych w latach szkolnych 2020/2021-2023 – str. 14